

گزارش يك مورد گرفتگی تهی روده بوسیله توی‌های موئی در گاو

دکتر فریدون نورمحمدزاده دکتر غلامرضا افشاری دکتر اسداله کریمان

تاریخچه :

در تاریخ ۷۰/۲/۴ يك راس گاو ماده بومی ۸ ساله بنا بگفته صاحب دام با نشانیهای بی اشتهائی، کاهش تولید شیر، کاهش دفع مدفوع و دندان قروچه که از دو روز پیش آشکار شده بود به درمانگاه شماره ۱ دانشکده دامپزشکی آورده شد. تاریخ آخرین زایمان حیوان ۲ ماه پیش از آوردن به درمانگاه و پنجمین زایمان آن بود. رژیم غذایی دام نیز شامل گاه، سبوس، یونجه و نان خشک بود.

نشانیهای بالینی :

در معاینه بالینی درجه حرارت دام ۳۸ درجه سانتیگراد، تعداد ضربان قلب ۶۸ در دقیقه با ریتم طبیعی، در گوش کردن ریه‌ها نشانی از پرخونی وجود داشت، همچنین مخاط بینی پر خون و چشم‌ها گسود افتاده بود. در معاینه دستگاه گوارش شکمبه هیچگونه حرکتی نداشت و صدائی در گوش کردن تهیگاه چپ شنیده نمیشد. اما در سمت راست صدای جابجائی خفیف مایعات (Splashing sound) بگوش میرسید. در کاوش مقعدی، راست روده - کاملاً خالی و حالتی انقباضی داشت و موکوس زیاد و بسیار متعفن روی دستکش بچشم میخورد. دیگر نشانیها عبارت بودند از: پر خونی عروق صلبیه و مخاط چشم، خشکی پوست و عدم شفافیت مو

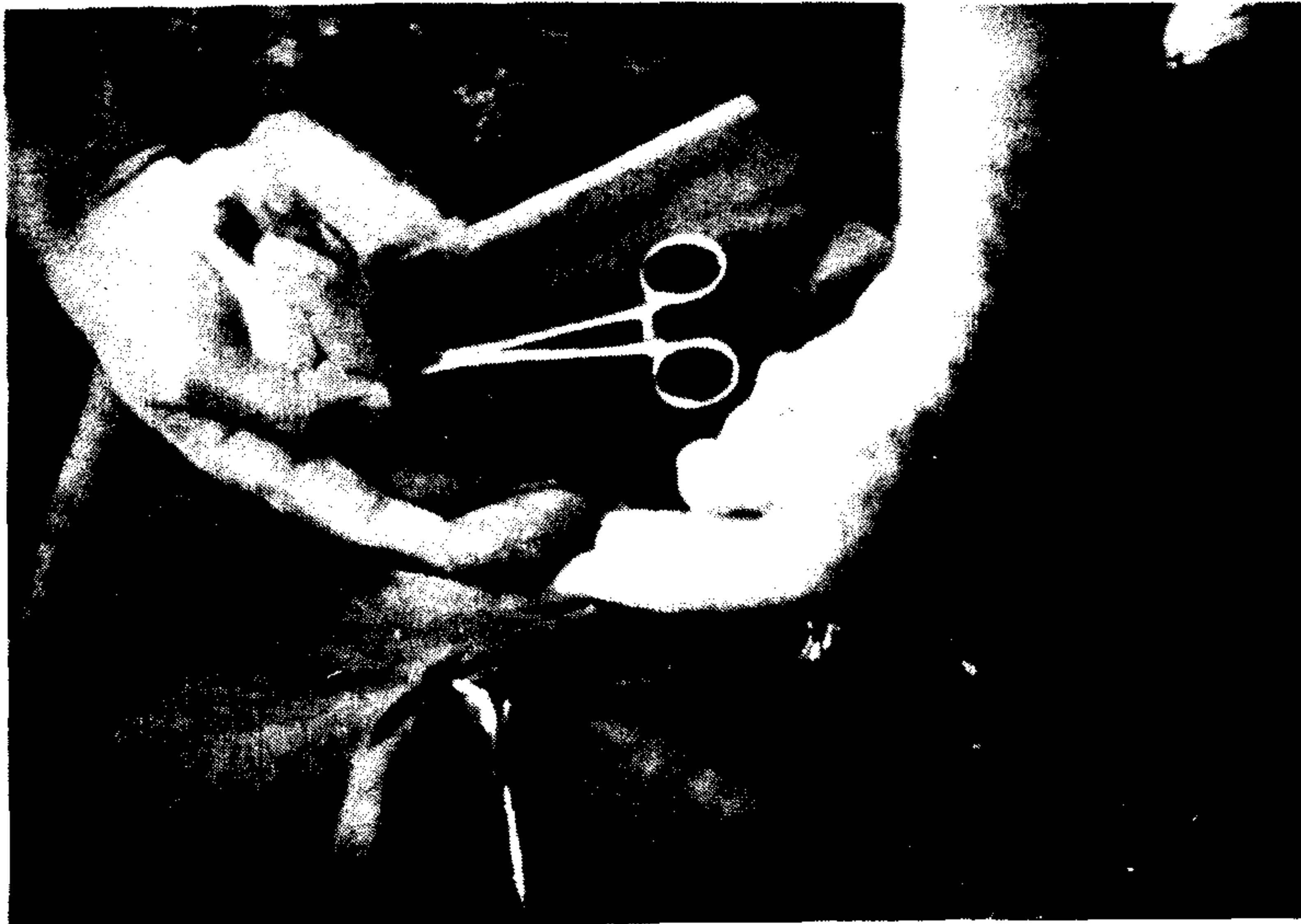
تشخیص :

با توجه به تاریخچه بیماری و نشانیهای بالینی بیماری، گرفتگی روده‌های کوچک تشخیص داده شد، لذا جهت عمل جراحی، گاو مزبور به بخش جراحی درمانگاه

* گروه آموزشی علوم درمانگاهی دانشکده دامپزشکی دانشگاه تهران، تهران

ایران

فرستاده شد. در لاپاراتومی که از حیوان بعمل آمد تشخیص تائید گردید، بدین معنی که يك عدد توده مو (تریکوبزوار) در ناحیه تهی روده مشاهده شد که کاملاً سفت و سخت بوده و راه عبور مواد غذائی را بطور کامل مسدود کرده بود. روده در بخش پائینی گرفتگی کاملاً خالی بود. توده مو و همچنین برش آن در عکس شماره ۱ و ۲ مشاهده می گردد.

عکس (۱): توده موئی در تهی روده

عکس (۲) برشی از توده‌های موئی

درمان :

دام مزبور تحت عمل جراحی قرار گرفت و توده‌های موئی خارج گردید .
 درمان‌های جنبی شامل تجویز آنتی بیوتیک، سرم قندی نمکی، ویتامین و
 اولیگوالمان انجام شد و گاو کاملاً بهبود یافت .

بحث :

در گاو بالغ عبور مواد غذایی از دستگاه گوارش ۱/۵-۴ روز طول میکشد،
 گاوهای بالغ بطور عموم هر ۱/۵-۲ ساعت عمل دفع را انجام میدهند که مقدار
 آن ۳۰-۵۰ کیلوگرم در ۲۴ ساعت میباشد . عدم دفع برای ۲۴ ساعت یا بیشتر
 غیر طبیعی است و تداوم عدم دفع مدفوع دام را بطرف سندرم کشنده گرفتگی
 روده سوق می‌دهد . (۸)

بطور کلی گرفتگی روده ممکن است بعلت ضایعات خوددیواره که سبب تنگی روده میشود و یا انسداد ناشی از توده داخل روده‌ای (Obturation) و یا فشار خارج روده‌ای (Compression) باشد، همچنین ناهنجاریهای مادرزادی مانند نبودن و یا تنگی مجرا (آترزی) سبب گرفتگی میشوند تنگ شدن مجرا بشکل اکتسابی که ممکن است بصورت ناقص و یا کامل باشد و سبب‌های آن عبارتند از آبسه‌های داخل دیواره‌ای، نئوپلاسم‌های اولیه و بافت ترمیمی بدنبال التیام زخم، توده‌های بزرگ و سفت نکروز چربی محوطه شکمی نیز از سبب‌های تنگی روده و گرفتگی در گاو میباشد (۴)

گرفتگی ناشی از فلج روده تحت عنوان پارالیتیک ایلئوس نامیده میشود و بدنبال عمل جراحی حفره شکمی و بویژه هنگام دستکاری خشن روده‌ها و یا ضربه ایجاد میگردد.

توپی‌های گیاهی (فیتوبزوار) که عمدتاً از فیبرهای گیاهی که با املاح فسفات اشباع شده‌اند تشکیل گردیده‌اند، دارای سطح مخملی بوده و معمولاً نرم و گرد هستند، این نوع گرفتگی در جاهائیکه تغذیه از غذاهای فیبری فراوان میباشد متداول است. معمولاً توپی‌های فیبری در هنگام پائیز در پیش معده‌ها و شیردان تشکیل گردیده و گرفتگی تا بهار سال بعد موقعیکه مرتع سرسبز میباشد به تعویق میافتد، بدین معنی که توپی‌ها در این هنگام از شیردان بطرف روده‌ها آمده و سبب گرفتگی میشوند (۲و۴).

توپی‌های موئی (تریکوبزوا) یکی دیگر از سبب‌های گرفتگی میباشد؛ این نوع گرفتگی معمولاً در آب و هوای سرد متداول است. گاوهائیکه در خارج طویل نگهداری میشوند و دارای موهای بلند هستند، لیسیدن سطح بدن حیوان توسط خودش و یا سایر گاوها منجر به بلع موها میگردد (۲). از دیگر سبب‌های گرفتگی روده‌ها میتوان فتق دیافراگماتیک، فتق نافی و دیگر حوادث روده‌ای از قبیل پیچ خوردگی، توهم رفتگی، چرخش و اختناق را نام برد (۵و۳و۲و۱).

در گاو مورد بحث توده مو در ناحیه تهی روده سبب گرفتگی کامل شده بود، لذا دفع مدفوع کاملاً قطع گردیده و در هنگام کاوش مقعدی راست روده خالی از مدفوع بود و بخاطر عدم دفع مدفوع بمدت چندین روز، موکوس فراوان و بسیار

متعفن در روی دستکش جلب توجه مینمود (علامت بازوئی مثبت) و چون گرفتگی در روده‌های باریک دارای نشانیهای شدیدتری است و حال عمومی دام بیشتر تحت تاثیر قرار میگیرد. لذا علائم ضعف عمومی، پرخونی مخاط چشم و عروق صلبیه، بی‌اشتهائی کامل مشاهده میگردید. به سبب گرفتگی روده باریک و جلوگیری از گذر مایعات بطرف روده‌های بزرگ و بروز نارسائی در جذب، کم‌آبی آشکاری به چشم می‌خورد. گرفتگی سبب انباشتگی مایعات و گاز در بخش بالائی محل گرفتگی گردیده بود و بخاطر همین مسئله در هنگام بازرسی سمت راست محوطه بطنی در محل روده‌های باریک صدای جابجائی خفیف مایعات (Splashing sound) به گوش میرسید. چون هنوز هیچگونه نکروز و گانگرن بوقوع نپیوسته بود، لذا تابلوی خونی حیوان طبیعی بود. درمان جراحی در مورد دام مزبور با موفقیت انجام پذیرفت و پس از برداشت توپیه‌های موئی و درمان‌های جنبی بهبودی کامل حاصل گردید. یافته‌های بالینی با آنچه که در گرفتگی روده تجربی در نوع گاو گزارش شده است همخوانی داشت (۲۰۶).

تشکر و قدر دانی:

بدینوسیله از زحمات آقای مجید یوسفی (واحد سمعی و بصری) بخاطر تهیه عکس‌ها تشکر و قدردانی صمیمانه میشود.

References

- 1- Argenzio, R.A. and Whitlock, R.H. (1980): Small intestinal disease. Complete bowel obstruction in: Veterinary gastroenterology edited by Anderson, N.V. 1st edition Lea & Febiger Philadelphia PP: 515, 527-536.
- 2- Blood, D.C. and Radostits, O.M. (1989) Acute intestinal obstruction in: Veterinary Medicine. A textbook of cattle, sheep, pigs, goat and horses 7th edition Bailliere-Tindall London PP: 193-198.
- 3- Hoffsis, G.F. and McGuirk, S.M. (1986) Intussusception in: Current Veterinary therapy food-animal practice 2 edited by J.L. Howard W.B. Saunders Co. Philadelphia PP: 734-735.
- 4- Jubb, K.V.F., Kennedy P.C. & Palmer, N. (1985) Pathology of domestic animals Vol 2 .3rd edition Academic press Inc. Orlando PP: 60-66.
- 5- Kelly, W.R. (1984) Veterinary clinical diagnosis 3rd editions Bailliere Tindall. London PP: 213-214.
- 6,7- Papadopoulos, P.H., Raptopoulous, D. Dessiris, A., Tsimpoulous, G. and Roumpies, N. (1985) Experimental intestinal obstruction in cattle part I, II Zbl Vet Med A 32, 264-288.
- 8- Pearso, H. P. P. Z. N. (1977). Intestinal obstruction in cattle. Vet Rec 101 .162-166.

**Jejunal obstruction in cattle by trichobezoar
(A case report)**

Nourmohamadzadeh, F.* Afshari, Gh.R.* Kariman, A.*

Summary

In 24th April 1991 an eight year old female local breed cattle, with complete absence of rumination, appetite lactation, and defecation was referred to the large animal clinic of faculty of veterinary medicine, university of Tehran.

The physical examination revealed intestinal obstruction. The major symptoms were dehydration, complete absence of defecation, no feces in the rectum on rectal examination. Diagnosis was confirmed by exploratory laparotomy. Surgical treatment was successful.

* Department of Clinical Sciences, Faculty of Veterinary Medicine. University of Tehran, Tehran-IRAN.